

נראדה אור

פרשת יתרו תשפ"ד
גליון רט שנה ה

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

שבת יתרו - שבת קבלת התורה. אני מאמין שזאת התורה לא תהא מוחלפת - בכל דור ובכל מצב, אך ודאי שלא כל הזמנים והדורות שוים. לא הרי דור מקבלי התורה שפתח להם הקב"ה ריקיים תהומות וראו שאין עוד מלבדו, כדור עקבתא דמשיחא הזקוקים להחזיק באמונה ובקיום התורה בזמן החושך.

והעצה לכך - בכל יום בתפלת שחרית מקלסים אנו את הבורא יתברך בגדולת המלאכים המשבחים ומפארים ליוצרים, כולם אהובים כולם ברורים כולם גיבורים, אהובים גיבורים ניחא, אך מה הכונה שהמלאכים ברורים.

המשמעות הפשוטה היא טהורים וזכים [סידור המפורש], אך בדרך דרש שמעתי לפרש שהמלאכים ברורים בעצמם מה תפקידם ללא שום בלבול וטשטוש, כך גם בדורנו כאשר נהא ברורים לשם מה נועד החושך יקל עלינו להתמודד עמו בהצלחה.

הבהיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בדברות קדשו ברעוא דרעוין בשבת שעברה בדברי הפסוק אכן אתה א-ל מסתתר ומטרת ההסתור כהמשך הפסוק אלקי ישראל מושיע וכך גם בהמשך הפסוקים ישראל נושע בה' תשועת עולמים - תכלית ההסתור שנתגבר ונוכה לגלות את האור. בזמן הזה אמנם לא תמיד רואים שההתגברות מביאה את האור, אך כאשר יפציע אור הגאולה נראה בבירור כיצד כל טיפת עמל הולידה אור גדול.

כמשלו הידוע של הבעש"ט המובא בדגל (הפסרת כי תבוא) למלך שעשה סביבו חומות עצומות של אש ומים וכולם פיחדו להתקרב אליו, רק בן המלך מבין שלא יתכן שאביו הרחמן יסתיר כך את עצמו ומוסר נפשו לדגל על כל החומות, ואזי רואה שכל המחיצות אינם אלא אחיות עיניים ורק הוא זוכה לאור פני המלך.

מזמרים - מספרים אנו במוצ"ש איש חסיד היה בלי מזון ומחיה, הוא פוגש את אליהו הנביא שמציע לו למכור אותו לעבד ולקחת לעצמו את הכסף. הוא מוכר את אליהו לעבד בשמונה מאות אלף זהובים והאדון שקונה אותו מודיע לו שכאשר יסיים לו בניית ארמון הוא יצא לחופשי.

ביום הראשון הוא עובד שם עם פועלים ובבוא הלילה - שוע בחצי הלילה ענני נורא עלילה, אז יורדים מלאכי מרום ומסיימים את בניית הארמון והאדון מוציא אותו לחפשי.

נשאלת השאלה אם יכול אליהו לסיים בניית ארמון בלילה אחד בדרך נס, מדוע לא ישיג מיד את הכסף בדרך נס מבלי שימכר לעבד.

כנראה שלגלות את האור שמאחורי ההסתור אי אפשר בדרך נס בלבד, יש להמכר לעבד ולזעוק בחצי הלילה ורק כך זוכים לנהורא דנפיק מגו חשוכא. אם נהא ברורים שתכלית החושך היא אלקי ישראל מושיע, נצליח להתמודד בזמן אשר אכן אתה א-ל מסתתר.

{ זברות קודש }

ביטול לרצון הבורא למעלה מכל השבון

ואלא שאם ירא שמים הוא ונתגבר עליו ונכשל בחטא ודאי היצר לו מאד על זה ומתחזק לשוב בתשובה ולקבל על עצמו שלא ישוב לכסלה עוד, ובאם שוב נתגבר עליו יצרו ונכשל עוד באותו חטא מהרהר בדעתו שכיון שכבר שב בתשובה ושוב נתגבר עליו יצרו, סימן הוא שאין בכח לעמוד בתשובתו ולהתגבר על יצרו. ואם כן מה בצע שיתחזק שוב בתשובה וקבלה לעתיד, כאשר אין בכחו לעמוד כנגד יצרו כי חזק הוא ממנו. וזהו נעשית לו כהיתר שמתניאש מלעמוד כנגד היצר בענין זה.

והעצה להתחזק במצב זה על ידי שלא יעשה שום חשבונות האם יש בכחו לעמוד בתשובתו, כי אין חשבונות אלו אלא עצת היצר המבקש להכשילו ח"ו, ויחליט בדעתו שמקיים רצון קונו לשוב אליו בכל לבו בלא להרהר מה יעלה בתשובתו.

עמלק מחר - חשבונות של יום מחר

זה אשר היה בהיות בני ישראל במצרים משוקעים במ"ט שערי טומאה והוציאם הקב"ה משם ונתעלו למעלות רמות, עד שבקריעת ים סוף זכו לגילוי שכינה והראה כל אחד באצבע 'זה א-ל'. אמנם אחר כך נפלו ממדרגתם - 'וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מים' וגו' (י"ז), ונתעוררו בלבם ספקות באמונה לפי ערכם כמאמר הכתוב (פסוק יז) 'ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין'. ומתוך נפילתם היה לעמלק כח להלחם בהם ולטמאם במחשבות שאינם טובות ל"ע.

והנה כאשר נפלו שוב בעיני אמונה וקדושה אחר שכבר זכו לצאת משערי הטומאה ולהדבק ביוצרים באופן נעלה

המשך בעמוד הבא <<<

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו וגו' (י"ח א).

ברש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

בספה"ק ביארו בכמה אופנים מה טעם נתעורר לבוא דייקא בשמיעת דברים אלו.

אח"כ כתוב (י"ט א-ב) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני, ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני וגו'.

ברש"י למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתב שברפידים היו חונים וכו', אלא להקיש נסיעתם מרפידים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה.

יש לבאר הלא אין נכתב בתורה אפילו אות אחת שלא לצורך ויש כמה הלכות הנלמדות מיתור אות אחת, ומה טעם כתבה תורה 'ויסעו מרפידים' ללמד שנסיעתן מרפידים בתשובה, הלא לכאורה העיקר שבאו למדבר סיני בשלמות התשובה וקבלו התורה בלב שלם ומאי נפקא מינה שהיתה כבר נסיעתן מרפידים בתשובה.

חשבונות היצר שאין בכחו לשוב בתשובה

הביאור דאיתא בגמרא (קידושין מ) אמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. ולכאורה אדם ירא שמים שנכשל בעבירה כאשר התגבר עליו יצרו ושוב נתגבר עליו פעם שניה, מה טעם כבר נעשית לו העבירה כדבר היתר.

משה רבינו הגיע אף הוא לדרגת אמונה בלא השגה

שמעתי מהמופ"ר דוד מפוחאווין על מה שכתוב בפרשת יתרו (י"ט ה) 'וישב משה את דברי העם אל ה' ואח"כ כתיב 'ויגד משה את דברי העם', אמר על זה אדמו"ר [- מוהר"א] נ"ע שמתחילה כשהשיבו ישראל 'כל אשר דיבר ה' נעשה', היינו באמונה פשוטה בלי השגה כלל, ומשה רבינו ע"ה לא היה יכול לומר כך אחרי שהיה לו השגה ובהירות רב, ורק 'וישב משה את דברי העם'. אבל אח"כ שאמר לו הקב"ה (פסוק ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן' - היינו שאחשיך לך מעט השגותיך, אז 'ויגד משה' - שגם הוא הגיע לבחינת אמונה להאמין ולא בהשגה בלבד, והגיד ג"כ מה שהגידו העם. זכר צדיק (טו)

ביותר, היו יכולים להרהר כי נראה מזה שאינו לפי כוחם לעמוד בקדושתם ובדבקותם בא-ל-ח, ואפסה תקותם להתגבר על יצרם ולשוב לקרבת יוצרם. ואזי 'יאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא להלחם בעמלק מחור' (פסוק ט), שילחם בקלי' עמלק שמביאה בדעת בני ישראל חשבונות מה היא מחור - האם היא בו כח להחזיק בתשובתו.

ונתחזקו ישראל להלחם בעמלק ולהכניעם, כמאמר רז"ל (ראש השנה ג ח) בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין לבם לאביהם שבשמים היו נוצחין, על ידי שלא הביטו לפנים ולאחור מה היה ומה יהיה, רק מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין לבם לאביהם שבשמים בביטול אמיתי לעשות רצון קונם נוצחים קלי' עמלק.

עבודת הבורא ללא חשבון כמה יצליח

בדרך זו נסעו מרפידים לסיני לקבל תורה, כאשר אומות העולם בעת שאלם הקב"ה אם חפצים בתורה שאלו מה כתיב בה, כי היה לבם מלא חשבונות אם יצליחו בקבלתם ולא היו נכונים לשעבד לבם בביטול לרצונו יתברך. אבל ישראל אמרו נעשה ונשמע בביטול הגמור בלא שום חשבונות.

קיום ועמידה לתשובתם, רק הסתכלו כלפי מעלה ושבחו להשם יתברך בתשובה שלמה.

יתרו התפעל מדבקות ישראל ביוצרם למעלה מכל חשבון

זהו מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שבשמוע יתרו שזכו ישראל בקריעת ים סוף להשגות נעלות אחר צאתם מטומאת מצרים ושוב נפלו ממדרגתם ונתגבר עליהם עמלק, ומכל מקום לא נפלו ונתיאשו אלא נתחזקו לעשות רצון קונם ולשוב אליו בכל לב בלא חשבונות, נתפעל לבו בראותו גודל בטולם ליוצרם למעלה מכל חשבון ובא להתגייר להיות מהעם הנבחר.

עתה בא שבוע אחרון של ימי השובבי"ם ויש לנצל ימים אלו לתיקון ותשובה, מבלי לעסוק בחשבונות כיצד נראו אצלו ימי השובבי"ם עד עתה.

יעזור השם יתברך שנזכה לעשות רצונו באמת ויביט השם יתברך בגדולת ישראל שמבטלים עצמם לרצונו ואמרו בסיני 'נעשה ונשמע' בעת אומות העולם לא רצו לקבל התורה, לעומת שפלותם ואכזריותם הנוראה של שונאי ישראל המצרים להם. 'וכל קרני רשעים אגדע תרומנה קרנות צדיק', ונזכה לביאת משיח צדקו במהרה בימינו.

יתרו תשפ"ג, רעוא דרעיון

כדאיא במשנה (אבות א ג) אנטיגנוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס. פרס העבודה הוא מה שמצליח בה ואינו נופל ממדרגתו, ועל זה אמר שלא תהא עבודתו רק על מנת שישג בה הצלחה ועמידה תמידית, אלא הוה כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס, שאף אם יפתנו יצרו שאין בכחו להחזיק במדרגתו ולא יהא קיום לעבודתו, יעזוב כל החשבונות ולא יתפרה מלעשות רצונו יתברך כאשר ביכלתו עתה.

כן היה אחר קבלת התורה בעת נכשלו ישראל בחטא ונפלו מרום מדרגתם, אמר להם הקב"ה איבדתם נעשה הזהרו בנשמע (דברים רבה ג ט), שלכאורה מה נצרך לומר להם שיהירו במה שעדיין בידם. אלא שרצה הקב"ה לאמץ לבם לבל יפלו ברוחם שכיון שאיבדו נעשה כבר אין חשיבות לעבודתם, אלא יזהרו בנשמע שיש בידם בלא לעשות חשבונות מה היה מקודם.

לזה כתבה תורה 'ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני' ללמד שאף יציאתם מרפידים היתה בתשובה, לבל נטעה לומר שרק בבואם למדבר סיני וזכו להשפעת קדושה מלעילא נתחזקו לשוב להדבק ביוצרם, אלא אף בהיותם עדיין ברפידים במקום ובמצב שהיה להם רפיון ידים ונתגבר עליהם עמלק, התגברו שלא לחשב ולהביט כלל אם היא

מאורי אור

פרשת יתרו באור רבותינו

יש לבאר מה טעם אמר יתרו 'והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך', וכאשר נעשתה עצתו נאמר 'את הדבר הקשה יביאון אל משה'.

בפרשת בנות צלפחד איתא בתרגום יונתן שהיו באים לפני משה הן דיני נפשות והן דיני ממונות. ובפרשת דברים (א יג-טו) כתיב 'הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וגו' ואשימם בראשיכם, ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים' וגו', פירש"י 'אבל נבונים לא מצאתי, זו אחת משבע מדות שאמר יתרו למשה וכו'.

בזה יש לבאר שבעת אמר לו יתרו למנות שופטים מישראל כיון שאמר לו שימנה אנשים נבונים אמר לו 'כל הדבר הגדול יביאו אליך', והכונה לדיני נפשות שהם דבר גדול וראוי להביאם לפני משה, אף שאף הם יכולים לשפוט דינים אלו בחכמתם.

אמנם אחר שלא מצא משה רבינו נבונים נאמר 'את הדבר הקשה יביאון אל משה' והכונה לכל דין שקשה עליהם להכריע בו בדעתם הן דיני ממונות והן דיני נפשות. וכפי שגם בפרשת דברים נאמר (א יז) 'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתי', כי ידע משה שכיון שאינם נבונים יהיו דינים שיקשה עליהם להכריע בו ואלו יקריבו לפניו.

פינחס תשפ"ג, סעודת צפרא דשבטא

לרדוף אחר בני ישראל מתוך שהיה חפץ לשמוע קול זעקתם כאשר זעקו במצרים מקושי העבודה, כדאיא במדרש (כא ה) עה"פ (שיר השירים ב יד) 'יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך' - קולך ששמעתי כבר.

אמנם ביתרו נאמר 'ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה וגו' את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה', ואזי 'ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם' וגו', שהיתה הודאתו אף על הצרה עצמה שנגלה בה אהבת ה' אליהם. ועל זה אמרו גנאי למשה ושישים רבוא שלא אמרו 'ברוך ה' עד שבא יתרו ואמר 'ברוך ה'', היינו ההודאה על גילוי אהבה שבצרה עצמה.

יתרו תשפ"א, קידושא רבא, עיה"ק טבריא תובכ"א

אלו דינים הביאו הדיינים לפני משה רבינו

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים וגו', ושפטו את העם בכל עת והיה כל הדבר הגדול יביאו אליך וכל הדבר הקטן ישפטו הם וגו', ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל וגו', ושפטו את העם בכל עת את הדבר הקשה יביאון אל משה וגו' (יה כא-כו).